

24

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ.

Des II, 24/1970

A!

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Διανεμ. 1969 / Μάρτιος 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)... Σοφίδων...
(παλαιότερον ὄνομα: Σοφίδες...), Ἐπαρχίας... Κοφιδίτσου
Νομοῦ... Κοφιδίτσου.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Γεωργίου
Κρητιτά..... ἐπάγγελμα... Διδάσκων.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις... Σοφίδες..... (36'24)
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... Τέσσα κατὰ μὲν
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατίθενται πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Ἀθανάσιος... Διττά...
.....
ἡλικία... 82... γραμματικαὶ γνώσεις... Τετρακόσιοι
Σχολερχεῖον... τόπος καταγωγῆς... Σοφίδες
Κοφιδίτσου
β) Κληρίκος... Εὐθύμιος... Σοφίδες

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ βοσκὴν ποιμνίων; Ταὶ θεωρούμεντες ὡς μεγάλους ἐσθλόντες, καὶ ὡς οὗτοι ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ βοσκὴν.

Ἐπὶ τῶν αὐτῶν χωριστὰ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστήματα; Οὐκ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐνηλλάσσοντο ἀλλὰ φρενέων.

- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτῆμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ.

1) εἰς κατὰ μὲν 2) εἰς γαιοκτῆμονας (Ἕλληνας καὶ Τούρκους) καὶ 3) εἰς ἡτὶς Περιουσιῶν (ἐκκλησιαστικῶν).

- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του;

Ἡ περιουσία διενέμεται μετὰ τὸν θάνατόν του ὡς οὗτος.

- β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ;

Ἐρχοῦντο εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν

- 2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; *Ν.κ.1*

- γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων· ποιοὶ ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους· ὡς ἄτομα ἢ με ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

Ἐρχοῦντο μόνιμοι ὡς οἱ ἐνοικηταὶ τῶν ἐσθίων τῶν συχνομιδῶν. Ἐρχοῦντο καὶ ἔμμενοι ὡς οἱ ἐνοικηταὶ.....

- 2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημασ-
κουζουμπάδες
κατόροι κλπ.) Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ; ...

Ἐρχοῦντο ὑπηρετοὶ (χορηγικοὶ)

- 3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα) ; *Εἰς εἶδος*

- 4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν πρυγῆτον ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ;

Ἐχρησιμοποιοῦντο δι' ἐν. ἐξέμνητον. Ἀγίου Γεωργίου

Ἀγίου Δημητρίου. Μόνον ἄνδρες καὶ ὡροῦντο καὶ ὡς τὰ ὡροῦντα χωρὶς καὶ τὰ ὡροῦντα ἄγελα (ῥεσιν)

- 5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δούλοι (ὑπηρετοὶ) ἢ δούλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

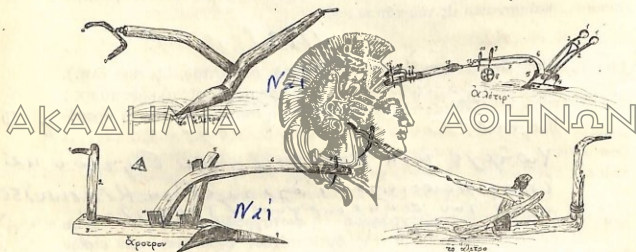
Ν.κ.1

- 6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπῆγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ;

- β) Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρα-
ματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ;

Ν.κ.1

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν).....
- 5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ 1914
- στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον
- Τεῖ κατεσκεύαζον... αἱ τοῖχοι τῶν Ἀχαιῶν
 καὶ... τοῖ... ἐκώστην... μὲν... ἔσθον:
-
- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ υπῆρχον (ἢ υπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ὑπογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

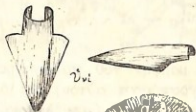
1. χαροχ.β.ι.	6. Ε.τ.β.ι.ρ.	11.
2. Ἀ.τ.κ.ο.β.δ.ι.	7. Κ.λ.ε.δ.ι.	12.
3.	8. φ.τ.ε.ρ.	13.
4. Κ.λ.ε.δ.ι.ο.	9. α.ν.ι.ο.ν	14.
5. ε.ω.ι.θ.ι.	10.	15.

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὑνί. Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς
διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν ; δηλ. τῶν
χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. – Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνὶ (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν
εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

ἔχει εἶδος δι' ἃς 2. 2. χωρ. 1. 1.

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; ... 2. 2. ... 1. 1. ...

ἔχει εἶδος ...

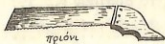
- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου; ...

ἔχει εἶδος ...

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάι κλπ.)

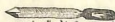
ἔχει εἶδος, χωρ. 1. 1., ἀρν. 1. 1., ἀρίδ. 1. 1.,
ξυλοφ. 1. 1.

πριόνι

ἀρίδα

ρινί ἢ ξυλοφάι (ἀρνάρι)

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐκρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. *Β. ο. ε. δ. ... κ. κ. ... λ. ο. ο. ο. ι. ? ...*

β) Ἐκρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; *Δ. ο. ο. ...*

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; *ο. ζ. ο. ο. ο. ... ἐ. ε. ε. ε. ε. ε. ... ε. ε. ... β. ο. ε. δ. ...*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λουῖρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαιτέρως τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

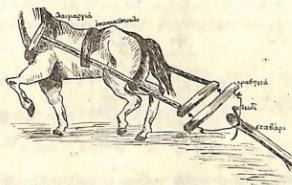
11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λουῖρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν).

Ἐξέχεται ... κορυφὴ ... καὶ ἐδίνει ... τὸ ἄροτρον εἰς τὸ ὄργωμα ...

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζῶου ;

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, τήν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος); 2) γυναῖκα; 3) ὑπηρετῆς. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας.....

Ὁ ὄργωνε ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν).....

Διὰ τὸ ζεύξιμον εἶπε ἡμεῖς (ἡμεῖς) ὅτι εἰς τὸν τόπον τοῦτον οὐκ ἔστιν ἄλλος ἢ ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ὁ ὡς ἐπὶ τῶν βοδιῶν εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον.

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

Ὁ ὡς ἐπὶ τῶν βοδιῶν εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον.....

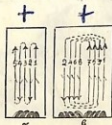
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

Τὸ σχοινί... εἰς τὰ κέρατα... τῶν ζῶων... εἰς τὸν ἄροτρον... ὡς ἐπὶ τῶν βοδιῶν εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακὰς (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Τὴν ἐργωμὴν ἐγίνετο χωρὶς ὄργανον εἰς εὐθείαν
6-8 μ. καὶ εἰς εὐθείαν γραμμὴν καὶ περιφρῖνεν.

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν ᾗ χρησάμενος εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σπορίδας, ντάμιες, οἰασίες, μεσδράδες κ.λ.π.) ;

Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα ἐγίνετο εἰς
εὐθείαν -

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σπορία) ; με αὐλακιάν ;

Ἡ σπορία ἐχωρίζετο με αὐλακίαν.

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον ;

- 7) Ποιοὶ τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν ᾗ χρησέμενος παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί : καθέτως, πλαγίως, βαθιά κλπ.

Τὸ ὄργωμα ἐγίνετο με ὄργανον εἰς
εὐθείαν 6-8 μ. καὶ εἰς εὐθείαν γραμμὴν
ἵνα γρίβονται εἰς μίαν καὶ εὐθείαν
ἵσοσ δύνεται -

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων.

..βίβλ. ὁ γ. λ. τ. ὁ ὀργώματα..

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

Τὸν φεβρουάριον ἐγίνοντο τὸ ἐχίαιμο
τῶν χωρὶς τῶν Μάρτιον τὸ ἐκβάρισμα,
Τὸν Ἀπριλίον τὸ τριβάρισμα καὶ τὸν Μάιον
ἐκβάρισμα καὶ ἐκβάρισμα ἢ ἐκβάρισμα.

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν ἐγίνοντο τὰ
ἐκβάρισμα ὀργώματα ἐγίνοντο μόνον ἐν τῇ
ἐκβάρισμα τῶν ὀργωμάτων.

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ ἀσπάρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

..ἐπὶ μίαν δεκαετίαν..

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; ..ὁ ὀργώματα ἐκβάρισμα καὶ ἐκβάρισμα

- Μετὰ τὴν ἐκβάρισμα τὸν δύο ὀργώματα καὶ ἐκβάρισμα
5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκευὴ χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπóρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ; ..

..ἐκχρησιμοποιοῦν εἰς μόνον ἢ ἐκβάρισμα

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτριάσιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ;

Ἡ βουκέντρι μῦθος φέρει τὸ ἐν ἄκρον ἦτα διὰ τὰ κέντρισμα τῶν ζώων, τὸ ἔχον οὖρον εἶχε εὐρυτὴν δύσχε.κ. εἰς τὴν ὁ γλῆρσιν τοῦ χόρτου καὶ τὸ γένος τοῦ ζώου.

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφίου (σβάρνισμα, διβόλισμα);

Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ μὲ σκαλίδα.

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

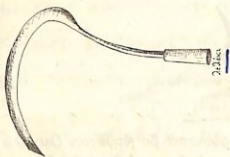
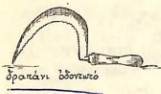
ΔΟΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

Τὸ δρεπάνι καὶ τὸ χεῖμα

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

Μερικοὶ θερίζοι ἐγέρων ἐπὶ τῶν εἰρησίων τῶν ἱερῶν
καὶ χειρῶν. ὡς καὶ μαχαίρι εἰς τὴν ἑρμηνείαν ὡς καὶ
ἀσπίδων. Κετσκευασμένη καὶ χειρολαβή τοῦ δρεπανίου.

2) Μὲ δρέπανα ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσοι) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα).

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν)

Ἡ λεπίς τοῦ δρεπανιοῦ ἦτο ὀδοντωτή, καὶ
ἀγέρων καὶ τῶν ἱερῶν ἦτο ὁμαλὴ.

4) Πῶς ᾤτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;

- 5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.)

Τοὶ κοιτεμενίζον... σιδερευχοί... (χίψοι)

- 6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκρίζωσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.)

ὄχι

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ.

ἐθερίζοντο εἰς ὕψος 0,20-0,25 μ. ἐκ τοῦ ἐδάφους

- 2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μέκουν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μετὰ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).

ἐλέγοντο μετὰ τὴν ρίζαν

- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦ τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα;

οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα

- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

ἐποθετοῦντο χωρὶς ἐπίχμους ὁμοῦ μετὰ τὴν ἐπίχμους χωρὶς τὴν ἐπίχμους χωρὶς τὴν ἐπίχμους χωρὶς τὴν ἐπίχμους

5) Πῶς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές.

Ἀγκαλιές

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τρόπου καὶ ποῖον ;

Ἐθέρειζον ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἔρχοντο
ἐπαγγελματίαι θερισταί εἰς τὰ Ἀγρ.
καὶ τὴν Μικροδοκίαν

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομισθίον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομισθίον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τῆς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τρόπον σας ὀνοματολογίαν)

ἤμειβοντο με μερομισθίον εἰς εἶδος
καὶ εἰς χρῆμα μετὰ φαγη-
του

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

ἔνιοι τὴν ἀριστερὰν ἔδενον διὰ δερματίνην
χωρίδα εἰς χεῖρας τὴν δεξιὰν καὶ
ἔδενον τὴν μέσην διὰ ὑφασμάτος διὰ
τὴν μὴ πονεῖν

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

Διὰ τῆς ἀπορίας τῆς ἐξουσίας ἐκπαιδεύ-
σεως καὶ ἐνταφιασμοῦ τοῦ λαοῦ, συνήθως καὶ λέχ-
εῖται ὅτι ἐστὶν ἀπορία.

- 5), 'Ετραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια; Καταγράψατε αὐτά.

1) Στην Έκδοσή 4) Καρτοχρυσόν

2) Між річчю і водою. 5) Три ві. вірх м. Бросує

3. K. 2. 4. 5. 6. 7. 8.

- 6) Πού την τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἕνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν πού μένουν ἀθήριστοι ; (Εἷς τινες τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάβαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερώς όπου υπάρχει σχετικόν ή άλλο τι,
έθιμον. Εν μικρον μερος των χωριων εστιν τε

21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 54

- δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμόν; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον;

Το δελτίωμα έγινε επίσημα μέτρον
θεσπισθέν. —

Πότε γίνεται ἡ σπορὰ ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφυλλί, βίκον); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

Τὸ χόρτον ἦτο ἀντοχυρὸν, ἐμίσταζε τὸν
μῖλον μὲ τὴν υἱοῦν, ἐμῆκε υἱοῦντες δύο
ἡμέρας καὶ ἐξηρύνετο καὶ μαρμαρίων ἐμ-
σταζετο εὐ ἀχμαρτὶς (ζεϊρέκις).

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.). Τὰ ζεϊρέκια ἐφορτῶν οὐνεο εἰς τὰ

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

κάρρι 150-200 καὶ μετρίοντα εἰς τὸ
σημειοῦν εἶσοῦ ἐγίνετο θυμωνίς...

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) .Τό... δέειμαν... τοῦ χορτοῦ.
 ἔγινετο δὲ τῆς χορτοδετικῆς μν-
 χιτικῆς.....

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Τὰ φρόν. αἰχωνισμέν. δεματία μετε-
 φέροντο εἰς τὸ αἰχώνι ἢ τὴν αὐλὴν
 τοῦ σπιτιοῦ.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινος τόπους λέγεται : θεμωνιστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν ; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως ;

Ὁ χώρος ἐκτείνεται θεμωνιὰ ἐκτετατόν. κυριωτέρως εἰς ὕψος
 2μ. μέτρου στήθους φέρει τὸ μέγεθος διὰ τὴν μετακίνησιν αὐτῶν τῶν
 καιρόν ἐκτείνεται κορυφὴ μέτρου στήθους φέρει τὸ ἔξω διὰ τὴν ψεύχου.
 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἄλωνα διὰ τὸν ἄλωνα-
 σμόν τῶν δημητριακῶν ; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρι-
 σμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον
 χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ άλώνι ;

Ὁ χωριεὺς τοῦ καρποῦ ἐκτείνεται εἰς
 τὸ αἰχώνι.....

- 4) Ποῦ κατασκευάζεται (ἢ κατασκευάζεται) τὸ άλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμού, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου ; Εἰς ποίαν θέσιν ;

Τὸ αἰχώνι κατασκευάζεται καὶ εἰς
 τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας καὶ ἔξω τοῦ χωρίου.....

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ; ἔαν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρησί-
σις του, δηλ. με ποίαν σειράν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Τὸ εἰζῶνι εἰσφέρει εἰς μίαν μόνον
οἰκογένειαν.

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ;

Τὸ εἰζῶνισμα ἀρχεται τὴν 15 Ἰουλίου καὶ λήγει
20 Αὐγούστου

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Χωματίζωνον. εἰς ἓν ἄκρον ἐκκαθεζοῦντο οἱ δεμω-
νίαι καὶ ματώσιν ἐγένετο ἡ ἐργασία μακροῦ
δυνατοῦ ἔργου.

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστοῦ ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξεως τοῦ
ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνου· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως δια μίγματος κότπου βοῶν
καὶ ἀχύρων)

Ἡ κατασκευὴ τοῦ εἰζῶντος ἐγένετο ἐξ
χωματῶν τῶν χορτῶν καὶ ἐξεί-
μαται.

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξις τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

Διὰ μίσημα ἐγένετο ἡ ἐναρξις τῆς ἡμέρας
τῆς προετοιμασίας τοῦ εἰζῶντος καὶ τῆς ἐναρξεως
τοῦ ἀλωνισμοῦ.

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὥς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;

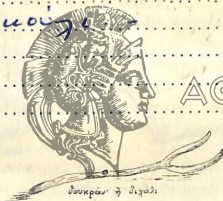
Ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς ἕως τῆς Δύσεως.
τοῦ Ἡλίου.

- 12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

Τὸ δουκράνι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

δουκράνι ἢ διχάλι

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπους στάχυν ;

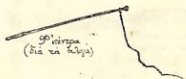
Ναί.

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).

Ἐν χρήσει ἦτο ἡ βουκέντρα διὰ τὰ βόδια
2 μ. περίπου μὲ εὐχμάνεις τὰ εἴματα.
Τὸ καμτσάι, ἡ ράβδος ἦτο 1 μ. καὶ ἡ γωρίς
1,20, διὰ τὰ χυτῶνα μὲ τῶν ζώων.

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν

Ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος λέγετο
εργασία καὶ ἤλωνίζοντο ἐν τῇν ἡμέραι.

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

ἔτσι μοι

- 17) Ποῖοι ἀλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μετὰ τὰ ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταί (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. κοπάνηδες, καλούμενοι ἀλωνισταὶ καὶ ἀγωνισταί), οἱ ὅποιοι εἶχον ῥόδια ἢ ἀλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν

Ἡ ἤλωνίζετο ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μετὰ τὰ ζῶα καὶ εἰδικοί ἀγωνισταί, οἱ ὅποιοι εἶχον ῥόδια καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν.

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μετὰ ζῶα καὶ μετὰ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυς π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μετὰ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μετὰ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

ὅχι

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πώς ἐλέγετο ἔκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

ὅχι

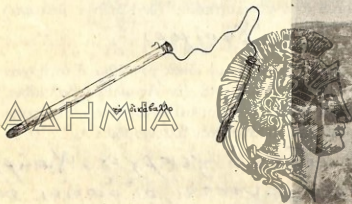
- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου;
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.).....

κόπανος στρογγυλός

ξύλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοπάνημα
μικροῦ ἀμυροῦ δημητριακῶν...

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παράγωγῶν ;

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

1071

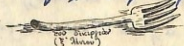
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; ^{10x1}.....

23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρήσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

Αρχιαιολογική μελέτη το 1900 από αρχαιολόγους
υποβλήθη βλ. βιβλίον με τίτλον δ' ἴσμεν.

β. Δίχτισμα

Ἐπεὶ οὖν ἐπεὶ δὴ καὶ τοῦ εὐργίου ἔχοντος καὶ τοῦ κακοῦ ἐκείνου
ἐπὶ μέσων. Ἐπεὶ οὖν ἐκείνου, ὅπου ^{ἐπὶ} ἐκείνου καὶ ἐκείνου ἐν τῷ βίῳ
ὁ κακοῦς. Τὰ αἴτια τοῦ εὐργίου ἔχοντος ὅπου ὅπου
ἐκείνου καὶ κακοῦ ἐκείνου, ὅπου ὅπου. Ἐπεὶ οὖν ἐκείνου
ἐκείνου καὶ κακοῦ ἐκείνου ἐκείνου καὶ κακοῦ ἐκείνου.

— 25 —

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Ὁ σωρὸς εἶχε στροφί, ἐπίμηκες, ἐμπίχ-
 το γυμνὸ καὶ ἐγένετο εἰς τὸ Ν. ὡρὸς Β.
 διὰ τὴν ἀνεμίζεσθαι εὐμάρως ἐπὶ γύμν.
 μ. ε. τὸς ἔξωτος. -

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
 φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

Καρφύλλοι καὶ φτυάρι. (Ἰχνογρ.)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες.

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
 λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
 ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
 τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἁλώ-
 νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σίτος κλπ ;

Τὰ χονδρὰ τεμάχια ἐτίχοντο μὲ τὸν
 ἑμαδωόντο τὰ μὲταλοι ὅλων τῶν στροφί-
 των καὶ ἡγωνίζοντο ἐπὶ τῆς κατὰ τὸν
 ἰδίου γόφου. -

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευῖξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἁλώ-
 νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἁλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 θίζεται τοῦτο

..... Ἡ Σαῦσις τῶν Σάων ἐγένετο κατὰ
 τὸν Ἰβριον χρόνον.

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμέναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Ἡ διαλογή τῶν κονδρῶν τεμαχίων ἐγένετο

ευχρηστῶς μετὰ λιχνίσμα διὰ σαρῶθρου ὑψοῦ

χην ἀμὲν ἡ ἀνέρος δίκρι. ὁ ἥμε δὲν ἤτο

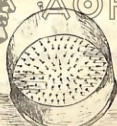
Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρῶθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

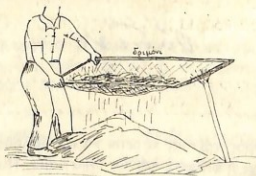
ΑΘΗΝΩΝ

κόσκινον παλιό δερμάτινο

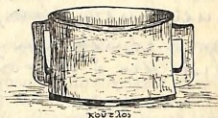
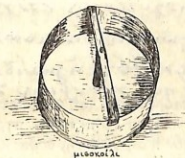
κόθρος ἢ ἀρλόγος

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

χωρητικότητα του εις ὀκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

Ὁ δοκιμασιὸς ἔρχετο εἰς ἄλωνα καὶ ἐκείνῃ
τὴν δοκίμην ὡς μέτρον ἐχρησιμοποιοῦσε τὸ ἔργον
πλ. 24 εἰς καὶ τὴν διδοῦσαν 12 ὀκάδας.

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἄλωνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γηφτιάτικο,
- δ) τὸ ἄλωνατικό κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερα μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν)

Ἡσάμηναι τὰ ἀνωτέρω κατεβάρη
εἰς ἔργον εἰς ἄλωνα

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας)

Εἰς οἰκίαν 1) Κοφίνας (συγκροτοῦνται)
2) Κοίβες (δουλινες)

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἄλωνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον; Ἀπεδυνάμωτο. ἔκτισε τοὺς χωρεῖς
 εἰς ἀχωρεῖν, μεγαλύνετο διὰ τῶν κερρῶν φερύγρι-
 χμένων διὰ διευκρίτους σφρηγισμοὺς. Τὸ φερύδωμ ἔχει
 τὸ θυμωτὸν ὡς τὸ δυνάμι με κερρυγί καὶ ἐκτείνετο εὐχὴ
 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοῦς καλυτέροισι στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα; ...

Κατὰ τὸ ἀγνώκιεμα. εἰς τὸ ἔχειν τὰς κερρυγίους. ἀτάχως, ἐκτείνετο
 εἰς μύτη καὶ τὸ κέρρυ. μέρος, τοῦ ἀγνώκιδος. διὰ κερρυγίους
 καὶ ἐκτείνετο τὸ κέρρυ. χωρεῖς. Αὐτὸ ἀγνώκιδος. φέρυδε
 ἐκτείνετο. ἢ τὸ ἐκτείνετο ὅταν τὸ χωρεῖς 2-3 ἐκτείνετο.

6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχύων,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ; ...
 εἰς τὴν κερρυγίαν θυμωτὸν τὸ ἀγνώκιδος ἐκτείνετο φέρυδε
 ὡς καὶ ἐκτείνετο τὸ θυμωτὸν τὸ ἀγνώκιδος καὶ εἰς τὸ εἰκονοστάσιον

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
 ποῖον ποῖον ἀναρτᾶται καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον; ...
 ἔχειται. ἢ φέρυδε (ἐκτείνετο). ἐκτείνετο ἐκτείνετο
 θυμωτὸν εἰς ἓν ἔτος, ἔως ἐκτείνετο τὸ ἀγνώκιδος τὴν θείαν τὴν.

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμνα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)
 Ἀπὸ τὴν ἑσπέραν τῶν φώτων εἰς τὴν
 Ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ...

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος; ...
 Κατὰ τὴν Κυριακὴν καὶ ἑσπέραν εἰς 5-8 ἑσπέραν.
 μαζινὰς ὡς καὶ εὐνοίαις εἰς κοινότητα
 πόρος.

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

φωτισ

β'. 1) Ποιοί ἀνάπτουν τήν πυράν' παιδιά, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ;...

Ἀχόρις καὶ κορίζαις 10-15 ἐτῶς

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τήν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναί, ἀπό ποῖον μέρος ;

Τεῖς ὡς ἔγωγ Ἀχόρις καὶ κορίζαις.

3) Πώς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

ἐνταυτοῦ... τὸ ξύλον... ἐν τῷ δρόμῳ,
καὶ ἐν τῇ... -

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ἑορτα, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα

οἱ μικροὶ ἔρχονται... ὡς... ἐν... διατηρεῖται
ἡ φωτιά καὶ μετὰ... κορίζαις καὶ Ἀχόρις
ἐχόμενοι... τῇ... φωτίζονται... τῇ...
χοῦ... τῇ... ἐπὶ... -

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

οἱ νέοι ἠγωνίζονται... τῷ... ὡς... (ὡς
καὶ... καὶ τὴν... ὡς...
ἐν... τῷ... -

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγίδος κλπ.)

.....
 $\Xi \psi \gamma \rho$

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

.....
 Ἰούδα

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας.

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ